

Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma

ARCHIWUM RINGELBLUMA

Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy

tom 15

Wrzesień 1939. Listy kaliskie. Listy płockie

Opracowali

Tadeusz Epsztein, Justyna Majewska,

Aleksandra Bańkowska

Warszawa 2014

Spis treści

Wykaz skrótów	6
Wstęp	10
Nota edytorska	16

Dokumenty

Rozdział I

Obrona Warszawy w 1939 r.

Dok. 1. Po 27.11.1941, Warszawa-getto. N.N., Relacja pt. „Jak zorganizowano obronę przeciwlotniczą w okresie oblężenia Warszawy we wrześniu 1939 r. w domu żydowskim przy ulicy Franciszkańskiej 30” (27.11.1941 r.)	20
Dok. 2. Po 27.09.1939, Warszawa-getto. N.N., Wspomnienia z września 1939 r. Obrona Warszawy	23
Dok. 3. Po 1939, Warszawa-getto. N.N., Relacja z kampanii wrześniowej 1939 r. w Warszawie	28
Dok. 4. Po 09.1939, b.m. N.N., Relacja z kampanii wrześniowej 1939 r. Warszawa w nocy z 5 na 6.09.1939 r. (fragment)	33
Dok. 5. Po 10.1939, Warszawa-getto. N.N., Dziennik pt. "א בינטל מילחמה זכרונות" [„Garstka wspomnień wojennych”] (6.09–15.10.1939 r.). Opis wydarzeń z pierwszych dni wojny i okupacji	35
Dok. 6. b.d., Warszawa-getto. N.N., Wspomnienia o przeżyciach z 7.09.1939 r. w Warszawie	40
Dok. 7. 06.1942, Warszawa-getto. [Sz. Szajnkinder], Zapiski dzienne z kampanii wrześniowej (18–21.09.1939 r.) (fragment)	42

Rozdział II

Kampania wrześniowa poza Warszawą

Dok. 8. Po 03.1940, Warszawa-getto. Samuel Zeldman, Relacja pt. "אויף דער דעפילאדע" ["Na defiladę do Berlina"]. Żołnierz 14 pp we wrześniu 1939 r.	58
Dok. 9. b.d., Warszawa-getto. Dr D., Relacja z kampanii wrześniowej 1939 r.	62
Dok. 10. Po 06.1940, Warszawa-getto. J. Gr. i L-in, Dwie relacje żołnierzy WP z kampanii wrześniowej w 1939 r. i pobytu w obozach jenieckich.	65
Dok. 11. 1.02.1942 i po 1.02.1942, Warszawa-getto. Izrael Bursztyn, Relacja pt. "פֿון די סעריע «העלדן פֿון דער פוילישער אַרמיי»" [„Z serii «Bohaterowie polskiej armii»”] (1.02.1942)	68
Dok. 12. b.d., Warszawa-getto. Dr B., Relacja lekarza i podporucznika WP, uczestnika bitwy nad Bzurą w 1939 r.	73
Dok. 13. Po 09.1939, Warszawa. M.D., Relacja pt. „Zeznanie M.D., kaprała inwalidy”	76
Dok. 14. Po 15.10.1939, b.m. N.N., Wspomnienia z kampanii wrześniowej (24.08–15.10.1939 r.). Uczestnik bitwy nad Bzurą	79
Dok. 15. Po 1939, Warszawa-getto. N.N., Relacja pt. „Opowiadanie szeregowca Żyda o przejściach w czasie kampanii wrześniowej”	85
Dok. 16. Po 03.1940 i po 24.07.1941, Warszawa-getto. P.B. [Paweł Bohm], Relacja pt. "דער אויסברוך פֿון דער [מלחמה]" [„Wybuch [wojny]”]	93
Dok. 17. Po 09.1939, Warszawa-getto. [Inż. Stefan Zucker?], Dziennik (sierpień–wrzesień 1939 r.) (fragment)	100
Dok. 18. Po 09.1939, b.m. N.N., Relacja studenta z września 1939 r.	109
Dok. 19. [po 12.1940], Warszawa-getto. N.N., Relacja z września 1939 r. Droga z Krakowa do Warszawy	112
Dok. 20. Po 4.07.1941, Warszawa-getto. N.N., Relacja pt. "דערינערונגען פֿון אַ יידישן" ["Wspomnienia żydowskiego lekarza"]. Lublin, Łuck i Białystok w 1939 r.	115
Dok. 21. b.d., Warszawa-getto. Dr M.B., Relacja lekarza z kampanii wrześniowej 1939 r.	118
Dok. 22. b.d., b.m. N.N., Relacja z września 1939 r.	120
Dok. 23. Po 1940, Warszawa-getto. F., Relacja pt. "עקסהומאציע פֿון אַ יידישן זעלנער" [„Ekshumacja żydowskiego żołnierza”]	122

Rozdział III

Obozy jenieckie

Dok. 24. 12.1939, Warszawa. Stołeczny Komitet Samopomocy Społecznej, Warszawa. Obwieszczenie z 20.12.1939 r. o zbiorce bielizny dla jeńców polskich przebywających w obozach niemieckich.	132
Dok. 25. Po 1939, Warszawa-getto. Marek Kw-ny, Relacja pt. "עס וואָלט מיר ליבער געווען אַ" ["Wolałbym krzyż drewniany"]. Udział w obronie Modlina w 1939 r. i pobyt w obozie przejściowym w Iłowie pod Działdowem	135

Dok. 26. Po 02.1941, Warszawa-getto. [Lewkowicz?], Relacja o żydowskich jeńcach ze Stalagu XXI B	140
Dok. 27. 16.07.1941 i po 16.07.1941, Warszawa-getto. [Marian Liberman], Wspomnienia żołnierza WP z pobytu w obozach jenieckich (09.1939–8.03.1940) (16.07.1941 r.)	143
Dok. 28. 1942, Warszawa-getto. Milo [?], Relacja pt. "פֿון גיפֿאנגיין-לאַגער" [„Z obozu jenieckiego”]. Znęcanie się nad żołnierzami Żydami i mieszkańcami Wiskitek w 1939 r.	150
Dok. 29. Po 1939, b.m. N.N., Relacja z pobytu w obozie jenieckim (Niemcy).....	152
Dok. 30. Po 03.1940, Warszawa-getto. N.N., Relacja pt. „...die waren in Deutschland gefangen”. Obóz jeniecki w Stablack	153
Dok. 31. 2.03.1942, po 2.03.1942, Warszawa-getto. N.N., Relacja pt. "וועגן לאַגער פֿאַר ייִדישע געפֿאנגענע אין לובלין" [„O obozie dla jeńców żydowskich w Lublinie”] (2.03.1942 r.)	165
Bibliografia	171
Wykaz sygnatur	173
Słownik terminów	386
Summary	390
Indeks osób	393
Indeks geograficzny	403